

Бібліотека Маловисторопського коледжу імені П.С.Рибалка

Сумського національного аграрного університету

Літературний портрет
Василя Симоненка
«Я хочу правді бути вічним
другом»

с. М.Вистороп

«Щось у мене було від діда Шевченка і від прадіда Сковороди»

В.Симоненко

Яскравого представника покоління шістдесятників Василя Симоненка за творчість, геніальну своєю простотою, мужню і безкомпромісну, Олесь Гончар назвав «витязем молодії української поезії».

Перша його збірка «Тиша і грім» побачила світ, коли йому було двадцять сім років. Через рік його не стало, а слава і визнання прийшли вже після смерті.

Митець відчував себе часточкою рідного народу і пов'язував свою долю з драматичною історією України: «Не шукаю до тебе ні стежки, ні броду — / ти у грудях моїх, у чолі і в руках. / Упаду я "зорюю, мій вічний народе, / на трагічний і довгий Чумацький твій шлях». Василь Симоненко пішов у вічність, спалахнувши на поетичному небосхилі яскравою зіркою, що досі осяває українцям шлях до вершин духовності.

Легко і просто називати себе сином народу і далеко не кожному випадає щастя бути достойним цього високого імені. Легко і просто говорити про свою любов до України, важко і не кожному вдається справді любити її.

Кожен, хто хоч трохи знав Василя Симоненка, знав його внутрішню, органічну відразу до красивих і показних слів, але безвідповідальних. І тільки той, хто знав це, може оцінити, що значили ці його слова про Україну, може зрозуміти, що в його готовності «проллятися крапелькою крові на її священне знамено» не було і граму прози. Все своє коротке життя В. Симоненко прожив цією трепетною внутрішньою готовністю до подвигу.

*Скільки в тебе очей,
Скільки рук і мозолів,
Скільки крапель в Дніпрі
І у тебе зірок.*

*Ти не падав од вітру,
З біди не безволів.
Не насунув на душу
Ганьби козирок.*

*Не шукав я до тебе
Ні стежки, ні броду,
Бо від тебе узбіччям
Ніколи не брів —*

*Я для тебе горів,
Український народе,
Тільки, мабуть,
Не дуже яскраво
Горів.*

*Тільки, мабуть, не міг,
Як болід, спалахнути,
Щоб осяяти думкою
Твій небозвід,
Щоб устать, ніби зірка,
Сіянням окута,
Твоїх подвигів гордих
І незлічених бід.
Скромна праця моя —
То не пишна окраса,
Але в тому, Їй-Богу,
Не бачу біди —
Щось у мене було .
І від діда Тараса,
І від прадіда —
Сковороди.
Не шукаю до тебе
Ні стежки, ні броду —
Ти у грудях моїх,
У чолі і в руках.
Упаду я зорею,
Мій вічний народе,
На трагічний і довгий,
Чумацький твій шлях.*

Витязем молоді української поезії — з легкої руки нашого письменника — називаємо вічно юного, закоханого в Людину поета лермонтовського віку Василя Симоненка. Виспівані щирим серцем, його поезії живуть, їх читають і люблять мільйони людей. Симоненко йде до нас, ми відчуваємо його тверду ходу. Несе поезію, мов щире золото, несе пісню, барвінком та рутою уквітчану.

*Я не бував за дальніми морями,
Чужих доріг ніколи не топтав —
В своїм краю під буйними вітрами
Щасливим я і вільним виростав.*

*Мене ліси здоров'ям напували,
Коли бродив у їхній гущині,*

*Мені поля задумливо шептали
Свої палкі неспівані пісні.*

*Коли не вмів ще й букваря читати,
Ходив, як кажуть, пішки під столом,
Любить людей мене навчала мати
І рідну землю, що б там не було.*

*Чужих країв ніколи я не бачив,
Принад не знаю їхніх і окрас,
Та вірю серцем щирим і гарячим:
Нема землі такої, як у нас.*

Василь Симоненко увійшов у нашу літературу разом з тим поколінням, яке ще звідало згубну атмосферу сталінського свавілля, але вже гартувалося у боротьбі за ширші демократичні принципи, за краще життя свого народу.

Життєва доля В. Симоненка склалась так, що й зараз, коли його вже немає серед нас, мабуть, далеко не всі знають, кого втратили.

*Нашої заслуги в тім не бачу,
Нашої не знаю в тім вини,
Що козацьку бунтівливу вдачу
Нам лишили предки з давнини.*

*Нам і те не добавляє слави,
Що вони од чужоземних сил
Заступили землю кучеряву
Горами високими могил.*

*Бо коли, закохані в минуле,
Прокуняєм свій великий час,
Наша лінь нікого не розлучить,
Слава ж та відмовиться від нас.*

*Спогади докучливі, як нежить,
Що тій славі принесуть вони ?
Тільки тим історія належить,
Хто сьогодні бореться й живе.*

Своїм суворим реалізмом, громадянською мужністю й категоричною безкомпромісністю Василь Симоненко справив велике враження на всіх, хто мав щастя його слухати, впливав на таланти, може, й сильніші за нього художньо, але не усталені й не цілком

сформовані суспільно, здатні йти на легковажні компроміси, втрати віри, вагання й зриви.

*Я в світ прийшов не лише
Пити й їсти,
Скалити зуби до дурних
Дівчат
Та любитись зоряним
Намистом
Під мариновані мелодії
Кантат.
В сім'ї селянської, до
Грубості простої,
В життя дороги стелються
Мені...
Я хочу пити сонячні настої,
Пізнати до краю радощі
Земні.
І на стежках, порослих
Будяками,
Що обминали зморені діди,
Я залишу мужицькими ногами
Хай не глибокі,
Та чіткі сліди.*

«Живе лиш той, хто не живе для себе, хто для других виборює життя» і — таким був девіз В. Симоненка, і так прожив він сам. Навіть на смертнім одрі, навіть знаючи, що йому залишилось жити лічені хвилини, він найменше думав про себе, він думав про інших.

У пам'яті тих, хто знав Василя Симоненка, він залишається незвичайним життєлюбом і людиною залізної волі.

*Люди — прекрасні.
Земля — мов казка.
Кращого сонця ніде нема.
Загруз я по серце
У землю в'язко.
Вона мене цупко трима.
І хочеться
Бути дужим,
І хочеться так любити,
Щоб навіть каміння байдуже
Захотіло ожити
І жити!
Воскресайте, камінні душі,
Розчиняйте серця і чоло,*

*Щоб не сказали
Про вас грядущі:
— їх на землі не було ...*

Він читав свої зворушливі поезії, ніби розкривав тендітну троянду на вузькій долоні легкої правиці. Він був увесь, як срібний промінь у золотавому листі, що ось-ось упаде на передзимну землю.

У його руках ромашка дзвеніла блакитною росою, а колосок співав голосом світанкового жайворонка. Він був земний і лагідний, як духм'яний кущ любистку біля вікна батьківської хати. Він жартував і сміявся так щиро, як ніхто із нас не вмів так добродушно сміятися.

У свічаді моєї уяви віддзеркалюється його стишений голос, схожий на шелест зеленого очерету. Його смутливі очі, як дві глибокі криниці, ховали на дні серпанкової замрії сонячне коло і срібну каблучку місяця.

Він умів бути непомітним і необхідним, як свіже повітря в задушливу спеку.

Тридцята зима вкриває снігами спогадів його даленіюче літо. Тридцятий грудень німує в хвилині мовчання на розі ХХІ століття. Тридцять недоспіваних пісень заховалися в бересті крислатої верби над річкою тихоплинної жури.

Понад 30 років він був володарем дум* молодих українців, та й не тільки молодих. Багато людей різного віку знали його вірші напам'ять, деякі твори покладені на музику.

Виконання одного з творів В. Симоненка, покладеного на музики.

«Тут я почну зажинок...»

Василь Андрійович Симоненко народився 8 січня 1935 року в селі Біївцях Лубенського району на Полтавщині. Неподалік гори Лисак та знаменитої криниці, описаної Михайлом Коцюбинським в оповіданні «Як ми їздили до криниці» й відомим істориком Дмитром Яворницьким, над Удаєм-рікою минули дитячі роки майбутнього поета.

Батько залишив сім'ю, тому «лиш від матері ласку знати» довелося Василеві. Першим учителем, який допомагав онукові — майбутньому поетові — пізнати світ, історію свого народу, був дід Федір, про якого згодом Василь Андрійович напише оповідання «Дума про діда» і вірш «Дід умер».

У школі Симоненко вчився на «відмінно». «Навіть учителі не читали стільки книжок, як наш найкращий учень... Часто він писав вірші до шкільної і класної газети», — згадувала вчителька Уляна Демченко. Поетова мати Ганна Щербань раділа за сина: «Десятирічку закінчив із золотою медаллю. А вчитися йому було ой нелегко!.. П'ять класів він закінчив у Біївцях, а решту — в сусідніх селах Єнківцях і Тарандинцях. А це... 9 кілометрів лише в один кінець. Погоєнні зими були люті й сніжні. А пальто у Васі — пошарпане, чоботи — діряві. Тільки ніколи, ні

разу він не запізнився на урок. Було, питаю його: «Важко тобі, Васю?..» А він весело відказує: «Та чого там важко? Доки дійду до школи, то всі уроки повторю, а як назад вертаюся, то всі пісні переспіваю».

1952 року юнак вступив на факультет журналістики Київського університету імені Т. Шевченка. Студентом відвідував літературну студію імені В.Чумака. Після закінчення університету Симоненко працював у газетах «Черкаська правда», «Молодь Черкащини», кореспондентом «Робітничої газети». На журналістській ниві зарекомендував себе як автор гострих і глибокозмістовних кореспонденцій, нарисів, репортажів, статей. Перша збірка поезій «Тиша і грім» (1962) стала явищем у суспільному житті України. «Симоненко вразив читача не запаморочливими формалістичними новаціями, не вишуканим мереживом слів, а осяянням краси власної душі, справжністю почуттів, інтелектуальною високістю і молодечим завзяттям» (Олекса Мусієнко). Наступної книги — «Земне тяжіння» (1964) автору не судилося дочекатися. Збірка «Берег чекань» була заборонена до друку і побачила світ лише за кордоном (Мюнхен, 1965). В Україні було опубліковано книгу новел «Вино з троянд» (1965), ліричні збірки «Поезії» (1966), «Лебеді материнства» (1981), «Народ мій завжди буде» (1990), «З матір'ю на самоті» (1990), щоденникові записи «Окрайці думок» та ін.

Перше прилюдне пошанування поета відбулося 8 січня 1963 року в Будинку літераторів. Того вечора декламували й обговорювали вірші Симоненка і Вінграновського. Голова засідання Максим Рильський та провідні критики високо оцінили творчий доробок обох молодих авторів.

Епоха шістдесятництва збудила ідеї демократизації суспільства, національного відродження та гуманізації літератури. Поет завжди гостро страждав через соціальну несправедливість, тож у своїх творах він сміливо кидає виклик системі. А коли навесні 1960 року в Києві було створено Клуб творчої молоді, Симоненко разом з Аллою Горською і Лесем Танюком став одним з його активних учасників. Як тільки діяльність клубу почала виходити за межі культурологічних інтересів, заторкуючи сферу політики (пошуки місць масових розстрілів і таємних поховань жертв сталінського терору, зокрема, в Биківнянському лісі, на Лук'янівському та Васильківському кладовищах), клуб закрили. Танюк був вигнанцем з України понад двадцять років, Аллу Горську 1970 року знайшли вбитою невідомими людьми, переслідували спецслужби і Симоненка. Хвороба нирок загострилася через жорстоке побиття поета в міліцейському відділенні.

У день 20-річчя Симоненко написав тривожного, пророчого вірша, вже тоді відчувши невблаганне наближення смерті:

Не докорю нікому і ніколи,

Хіба на себе інколи позлюсь,
Що в двадцять літ в моєму серці втома,
Що в тридцять смерті в очі подивлюсь.

На жаль, життєвий шлях Симоненка виявився ще коротшим: він помер 13 грудня 1963 року. Похований у Черкасах. На гранітному пам'ятникові викарбовано рядки із славетної пісні митця «Виростеш ти, сину...»:

Можна все на світі вибрати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину.

«Поезія — це прекрасна мудрість»

Уже перша збірка «Тиша і грім» засвідчила, що в українську літературу прийшов поет неабиякого художнього обдаровання, широкого мистецького діапазону, сміливої громадянської позиції. Образно символічну назву книги повторив найбільший — з дев'яти поезій — цикл, куди ввійшли твори яскравого гуманістичного звучання, об'єднані новими художніми темами й ідеями («Піч», «Жорна», «Дід умер», «Перший» та ін.). Основоположними у становленні Симоненка як поета, формуванні його індивідуального стилю були народна творчість і українська класична література. Звідси — простота і образність вислову, рівновага між реалістичним і романтичним струменями. Щодо техніки поетичного віршування — помітне наслідування Симоненком Тараса Шевченка, Лесі Українки, Олександра Олеся, Володимира Сосюри.

Тематично твори поета найчастіше спрямовані в сучасну добу. Його поетичний світ визначають тематично-змістові пріоритети: любов до України і засудження тоталітаризму, зображення людей праці та утвердження неповторності особи, мотиви материнства, жіночої долі, інтимна й пейзажна лірика. Стрижнем поетичного мислення Симоненка була доля України, любов до рідної землі, ненависть до її ворогів і віра в непереможність свого народу. Його назвали «поетом національної ідеї», передовсім маючи на увазі такі патріотичні шедеври, як «Україні», «Задивляюсь у твої зіниці», «Лебеді материнства», «Де зараз ви, кати мого народу?», «Казка про Дурила» та інші.

«Лебеді материнства». Вірш написаний у період, коли поет працював у газеті «Молодь Черкащини». Провідна думка твору: найдорожчим для кожної людини є Батьківщина, котру не обирають, як і рідну матір, а люблять такою, як є. На початку вірша постає чарівний світ казки, що манить і бентежить маленького героя. Далі виголошується напутнє слово матері синові, якому колись доведеться вирушати в нелегку життєву дорогу і поставати перед вибором. Монологічна форма оповіді надає авторській інтонації щирості, відвертості, довірливості. Особливого темпоритму твору досягнуто завдяки різній силі інтонаціям: то плавним, спокійним, заколисуючим, то

імпульсивним, вибуховим. Застосування алітерацій, повторення приголосних *р, л* допомагає створити враження зачудування, таємничості:

Темряву тривожили криками півні,
Танцювали лебеді в хаті на стіні,
Лопотіли крилами і рожевим пір'ям,
Лоскотали марево золотим сузір'ям.

Вірш сповнений народнопісенних символів, казкових образів, а також співзвучний із колисковими Лесі Українки та Володимира Самійленка. Урочистої піднесеності, яскравої образності, мелодійності надають творові народнопоетичні порівняння й епітети: *тихі зорі, лебеді, як мрії, сади зелені, білява хата, диво-наречені* та інші. Деякі тропи викликають несподівані асоціації, творять чарівний, казковий світ (*лебеді рожеві, зорі сургучеві, мавки чорноброві*).

Молитва матері звернена до Бога, до неба, до зір із проханням захистити її кровинку від усякої біди. Глибокий ліризм поєднано з патріотизмом у колисковій матері над маленьким сином, у тривожних роздумах над його дорослою долею. Мати і Україна — ці поняття нероздільні, тому так природно переростає материнський образ у образ-символ Вітчизни. Цьому сприяють образи *мавки*, що асоціюється з саможертвною люблячою Мавкою Лесі Українки, *лебедів*, — символу кохання, вірності, *верб і тополь* — національних символів тощо. Героїня вірша намагається донести до свідомості крихітного сина найважливішу, на її погляд, думку про кривий зв'язок хлопця зі своїм народом, рідною землею. Мудра жінка вірить: якщо змалку прищепити дитині любов і повагу до матері, родини, свого краю, — вона не схибить у дорослому житті в часи випробувань, не зрадить України, не осоромить матір, адже пам'ятатиме:

За тобою завше будуть мандрувати
Очі материнські і білява хата.

Рефреном і заключним акордом звучить у вірші рядок «Вибрати не можна тільки Батьківщину», підсилюючи значення головної думки твору.

Цьому віршеві, як і багатьом творам Симоненка, властивий автобіографічний елемент, про що свідчить один із його варіантів: «заспівайте пісню-мрію сину Василеві», «прийдуть із Полтави верби і тополі» тощо. Зміни в тексті надали творові ширшого, загальнонаціонального звучання, дозволили порушити проблему об'ємніше. Композитор Анатолій Пашкевич дав популярним рядкам Симоненка музичні крила, і пісня «Виростеш ти, сину...» одразу облетіла всю Україну, стала улюбленою, народною.

«Задивляюсь у твої зіниці...» Вірш написано у формі монологу ліричного героя, щирої розмови сина з матір'ю Україною. Цензура

поглумилася над твором, вилучивши «крамольні» строфи. У той несприятливий для української мови і культури час поет насмілився заявити про своє «святе синівське право з матір'ю побути на самоті», звірівши Вітчизні наболіле на серці:

Україно, ти моя молитва, Ти моя розпука вікова...

Цілісність образу Вітчизни раз у раз подається через глибину і сконденсованість думки, психологічну напруженість, динамічність. Автор пишається своєю дивною, гордою і прекрасною країною, схиляється перед героїзмом і мужністю борців за національне й соціальне визволення. І сьогодні чути «битви споконвічний грук», адже «Ще не всі чорти живуть на небі, / Ходить їх до біса на землі». Як стверджував письменник Василь Захарченко, «Симоненко перший у задушливі комуно-імперські роки *посмів* на весь голос сказати те, про що одні з нас тільки думали, а інші навіть боялися й помислити про таке в своїй рабській самотині. Він підніс наш дух, нагадавши нам про синівський обов'язок любити свою Україну *над усе на світі*, ні в кого не питаючи дозволу на це, ні в яких посередників — «старших братів»: «Хай мовчать Америки й Росії, / Коли я з тобою говорю».

Найбільшої напруги пафосний монолог досягає в заключній строфі, де поет заявляє про свою готовність, коли доведеться, пролити кров на священне знамено своєї Вітчизни.

Голосом історії, що виносить незаперечний вирок про безсмертя українського народу, зазвучав вірш «**Де зараз ви, кати мого народу?**» Емоційності й урочистості надають поезії ораторська піднесеність викладу, окличні інтонації, повторюваність слів.

Особливо непримиренний автор до тих, хто в чорній злобі паплюжив нашу мову і культуру, винищував українську націю. Нещадно-викривальні влучні епітети, порівняння, метафори (*перевертні й прибудди, орди завойовників-заброд, байстрюки катів осатанілих, виродки*) допомагають авторові реалістично змалювати катів-тиранів. Яскраве публіцистичне звучання твору досягається завдяки подвійному ідейному навантаженню. З одного боку — звинувачення всім катом, які віками намагалися тримати український народ у ярмі, з іншого — впевненість у незнищенності рідного народу, сила і волелюбність якого корінням сягають у добу козацької слави, героїзму і звитяги.

Поет вірить, що народ наш — вічний і ніхто не в змозі його знищити: «Народ мій є! Народ мій завжди буде! / Ніхто не перекреслить мій народ!»

Твори Симоненка виболені душею й серцем. Так, результатом пережитих вражень і потрясінь, викликаних викриттям масових поховань у Биківнянському лісі, стала поезія «**Гранітні обеліски як медузи**» (на вимогу цензорів переінакшена на «Пророцтво 17 року»). Якось, розслідуючи в складі спеціальної комісії при Клубі творчої молоді злочини сталінських поплічників, поет побачив моторошну

картину: на узліссі під Биківнею діти грали в футбол дитячим простреленим черепом. Після цього Симоненко й написав вірш, у якому проклинає тих, хто чинив нечувані злочини й експерименти над власним народом, і висловлює впевненість, що злочинців не мине справедлива кара.

«Казка про Дурила». Останній твір письменника, його лебедина пісня. Вперше казку опубліковано лише наприкінці 80-х років. У щоденнику митець зафіксував дату написання твору — 5 вересня 1963 року і зазначив, що написав його «одним подихом, хоч дещо було заготовлено раніше».

Якщо перші дві казки — «Цар Плаксій та Лоскотон» і «Подорож у країну Навпаки» — адресувалися малечі, то третя призначалася дорослим, яких автор закликав не забувати кривавих уроків сталінізму. Твір складається з трьох частин: історія парубка Дурила, «Речитатив старшин Раю» і «Заповіт засновника Раю». Вигнаний батьком з дому, Дурило пішов «кращої долі собі шукати». Та добряче побродивши по світу, вирішив вертати до «Рідного краю». По дорозі він потрапляє в «країну Раю» і, одурений її ідеологами, зрікається Вітчизни й лишається тут. Однак, добре придивившись, Дурило переконується, що розкошують тут лише старшини. По-дитячому наївні запитання хлопця викривають жорстокість суспільства для обраних, яке будувалося на крові й кістках:

— Чого, люди добрі, у вас ноги в крові?

— Та це, — йому кажуть, — така у нас звичка:

до щастя дорога веде через річку —

та річка із крові та трішки зі сліз,

але ти не бійся. Не втопишся. Лізь.

Така розлога алегорія не лише допомагає змалювати трагічну долю українського народу, а й звучить як заперечення всякої тоталітарної системи з диктатурою терору. У розділі «Речитатив старшин Раю» автор гостро викриває облудність і брехливість комуністичних ідеологів, які обіцяли світле майбутнє й злочинно розправлялися з тими, хто не визнавав їхніх ідей.

З такого раю Дурило чимдуж тікає і поспішає визволити закуту в печері дівчину-щастя. У заключній сцені всі проблеми вирішуються по-казковому просто: країну жорстокого раю «вогнем охопило», а за кривавою рікою перед хлопцем постала Вітчизна: «Біліє батькова хата, / а під нею засмучена мати / пасе сонячних зайчиків у дворі...» У той же час саме казковість змушує читача замислитися над реальністю, відчути трагізм і безвихідь народу, силоміць ошчасливленого. Мораль казки-притчі цілком прозора: ніхто не має права зневажати людську гідність і свободу, суспільство повинне будуватися не з примусу, а на засадах справедливості, рівності й гуманізму.

Алегорія, яскраві метафори, влучні порівняння, фразеологізми допомагають авторові сатирично викрити ворожий народіві суспільний лад, створити образ головного героя, що уособлює український народ, одурений, віками гноблений, але нескорений. Так, бідність селянського парубка підкреслюють фразеологізми «ти з мене останню сорочку зняв», «з голоду вріжеш дуба» тощо. Змальовуючи своїх персонажів, поет вдається до гіперболи («не менше сажень в ріст, кулаки — мов горщата, мов обаполи, ноги...»), наділяє їх чарівними властивостями («ходить на руках по воді», «що запопав — то все перегриз»). За манерою викладу («сім днів не пив і не їв, а на восьмий устав і каже...»), спільністю образу Дурила з

фольклорними героями твір Симоненка наближається до народної казки. Водночас у ньому втілено біблійний образ блудного сина, що через поневіряння й випробування врешті знаходить дорогу до «Рідного краю». Можна провести й автобіографічні паралелі: герой Симоненка, як і сам поет, відмовляється від примарного раю, не хоче закривати очі на страждання свого народу.

«Ти знаєш, що ти — людина?» Особлива емоційна місткість вірша полягає у тому, що в устах поета давно відомі істини зазвучали небуденно, набули нових смислових відтінків. Уже перші два рядки — риторичні запитання, як і загалом уся строфа, — стимулюють осмислення нашого життя та історичної місії людини на землі, неповторності кожної особистості. Митець ніби тривожиться за кожного з нас, акцентуючи увагу чи не на найсильніших почуттях — жадобі діяти, радіти буттю. Ні на мить не забуваймо, що кожна хвилина неповторна, ніхто й ніколи не продублює нашого життєвого шляху, тож

І жити спішити треба — Кохати спішити треба — Гляди ж, не проспи!

Наче передчуваючи близьку смерть, поет поспішав жити й творити, ще й ще раз нагадуючи — зробити на землі кожному належить багато, але як мало часу для цього відпущено долею! Мотиви цінності людського життя, утвердження неповторності кожної особистості сповнюють вірш глибоким гуманістичним пафосом.

Тематичні цикли поезій Симоненка об'єднані спільністю не лише мотивів, а й персонажів. Образами і прообразами творів стають далекі та близькі родичі, односельці: мати і дід, баба Онися і тітки Настя та Варка, дядьки Федір і Оверко...Чи не найпомітнішою в цьому ряду є постать поетового діда Федора Щербаня, якого онук дуже любив і поважав і якому присвятив поетичний шедевр **«Дід умер»**.

Твір, як і багато інших, — автобіографічний. Мати поетова згадувала: «Вася пішов у діда... Федір Трохимович був першим Василевим другом і наставником...» У новелі «Дума про діда» читаємо: «—Безсмертячко ти моє кирпате, — шепотів дід, коли я засинав під музику його слів. То були дуже гарні слова, бо поганих дід не говорив мені». Дід Федір був чесного хліборобського роду, косив траву і вирізав

малому онукові іграшки. Самотужки вивчивши грамоту, любив читати. Тому перед смертю наказав дочці: «Василя, єдиного онука, вивчи, доню, хай розумною людиною буде». Можливо, саме завдяки дідовому заповіту Василь Симоненко зміг самореалізуватися, збагатити нашу літературу своєю творчістю.

Вірш, опублікований через десять років після смерті діда, писаний наче по гарячих слідах великого горя, яке спіткало ліричного героя, під свіжими враженнями непоправної втрати. Уже розпачливий і ніби підсумовуючий початок вірша «От і все» налаштовує на глибокі емоції, душевні переживання ліричного героя, викликані смертю близької людини. Через дев'ять рядків (що символічно: за християнським канонам поминають небіжчика на 9-й день) фраза «От і все» повторюється, набуваючи смислових інтонацій. Вірш дуже інтимний, однак, пишучи про суто особисте, автор ніби виповів почуття і роздуми кожного, хто втратив рідних, віру в те, що не можуть безслідно піти у безвість душі праведників. Поет риторично запитує: «Та невже ж / помістились в тісну домовину/ всі турботи його/ всі надії,/ жалі?» Симоненко знаходить переконливі художні деталі, персоніфікує природу, що співчуває ліричному герою в його горі: за дідом буде плакати жито (символ життя), його повернуть «навіки у лоно землі» (символ єднання людини з матінкою-природою).

Поет готовий повірити в Царство Небесне, у вічне життя душ тих, хто примножував на землі добро. Найпрекраснішими епітетами наділяє їх автор: «безіменні, / святі, / незрівнянно чудесні, / горді діти землі, / вірні діти труда».

У вірші оспівано красу і велич людини нелегкої селянської праці, безперервність хліборобського роду: «Його думи нехитрі / додумають внуки, / із очей ще віки / пломенітимуть в них / його пристрасть і гнів, / його радощі й муки, / що, вмираючи, / він передав для живих».

Василь Симоненко — талановитий син українського народу. Проживши коротке життя, на стежках якого було більше трагедій, горя, де молодий за віком поет переболів людськими болями і всіма кривдами, і увійшов у людське безсмертя.

Вся творчість Симоненка — це крик ХХ століття і він не пролунав, а прогримів золотим салютом, молодим повесняним громом. Він відлунюватиметься і в наступні роки.

І хіба не рушив він у позавтрашне, переступивши власну тінь на порозі свого останнього листопада? І чи не його кроки вчули тоді Микола Вінграновський, Володимир П'янов, Валерій Юр'єв, Володимир Коломієць та багато інших?

Минуле відлунювало в цьому майбутнім, як чорна рілля золотою хвилею степу. Він народився для невмирущої пам'яті, і саме тому він відійшов, а не зупинився. Пелюстки полум'я жалобної свічки летить на вітрах сторіч, над материнською сльозою і похиленими головами друзів. Її ніколи і нікому не загасити.

*Свічко пам'яті, вічно світи.
О, Василю, у пору квітчасту
Відійшло, відцвіло... Я і ти
Так далеко — на відстані часу.
Все, Василю, про тебе, повір,
Спів аортою відчаю рветься.
Голос твій і стуманений зір.
Так це близько — на відстані серця.
Не бують серед зими,
Морозенком змальовані квіти.
Хоч на відстані вічності ми
Намагаємось мить зупинити.
Голуб смутку летить на вогонь.
Я не знаю: навіщо і звідки ?
І обпалені крила його
Чорним полум'ям білої свічки.
Не спіткнуться б на слові лише.
Зупинюсь, де зустрічі наші,
І в гарячі долоні лицем
Упаду я, тебе пригадавши.*

Валерій Гончаренко.

Проживши коротке життя, Василь Симоненко став митцем першої величини, символом правди і свободи для наступних поколінь. Амплітуда його поетичних почувань надзвичайно широка: гостра публіцистичність і схильність до проблемних, протестових інтонацій, тонкий ліризм і мелодійність звучання. Твори Симоненка вражають лаконічністю, прозорістю й водночас глибиною думки, художньою досконалістю і простотою строфіки, експресією вірша, конкретністю і життєвістю образів. Разом з тим його поезії відзначаються високим рівнем стилістичних пошуків, їх дієвістю, коли чи не кожне слово, фраза — влучний афоризм чи яскрава метафора.

«З глибин народного життя вийшла поезія Василя Симоненка, — писав Олесь Гончар. — З мужності народу, з горя його і його звитяжної боротьби виспівалась вона. Звідти той дух непоборний, яким вона пройнята, звідти та розпашіла пристрасть, яка буяє в ній. Вітер часу не остудив Симоненкових поезій...»

Використана література

1. Гончар О. Витязь молоді української поезії // Симоненко В. Лебеді материнства. – К.,: 1981
2. Жулинський М. Василь Симоненко // Жулинський М. Із забуття – в безсмертя. К., 1990.
3. Журнал «Все для вчителя» , 34-35, 2004.//Л.Жадан. З твоїм ім`ям вмираю, в твоєму імені живу.